

پیشوای ناشناخته

در گذشته تاریخ زندگانی پیامبر بزرگ اسلام (ص) مشروحاً از زمان تولد تا لحظه رحلت، به صورت مقالات گسترده‌ای منعکس گردید.

اکنون بنا بر درخواست گروهی از خوانندگان عزیز بشرح زندگانی پر افتخار پیشوای بزرگ علی (ع) و تجزیه و تحلیل در قسمت‌های مختلف آن می‌پردازیم.

دریای بی‌موج، دریای مرده است، زیرا امواج است که عوامل حیاتی را در اقیانوس بهم می‌آمیزد، و جرقه زندگی را در دل خود برمی‌انگیزد، همچنین اقیانوس جامعه انسانی، بدون امواج مرده است، امواج آن، همان افراد برجسته و نمونه‌ای هستند که نور حیات و زندگی را در سرزمین اجتماع می‌پاشند می‌خورشند و پیش می‌روند، تار و پود حیات را در دورترین نقطه این اقیانوس، گسترش دهند

بشر در تاریخ زندگی خود، شاهد شخصیت‌های بزرگ و ارزنده‌ای بوده است، و همواره در دل حوادث و اثناء طوفانها و درگیریها و انقلاب‌های سهمگین، افراد برجسته‌ای پدید آمده‌اند و با تحریک و انقلاب عمیق خود، کشتی زندگی انسانی را به ساحل نجات رهبری نموده، و از سقوط و فرو رفتن جامعه انسانی در غرقاب بدبختی و نابودی، جلوگیری به عمل آورده‌اند.

نمود، نه تنها با مقیاسهای معمولی نمی‌توان به ژرفای شخصیت و دریای فضائل اخلاقی و سجایای انسانی او رسید، بلکه ترسیم دورنمای کوچکی از این شاهکار خلقت برای بسیاری از انسانها مشکل و پیچیده است.

شخصیت بارز وی بسان موجی است که در دل اقیانوس پدید می‌آید، و در آغاز، پیدایش موج کوچک و پس از آن دایره ریزی را بر سطح آب ترسیم میکند، ولی هرچه از مرکز موج و دایره، دورتر شویم، با امواج وسیع‌تر و دایره‌های گسترده‌تری روبرو می‌گردیم تا آنجا که سراسر دریا، با ابعاد سه‌گانه خود، در قلمرو حکومت امواج، قرار می‌گیرد و نقطه‌ای، از آثار وجود آن، خالی نمی‌ماند.

علی (ع) در مکه و خانه توحید دیده به جهان گشود، و بانولد خود، موجی را در سرزمین مکه پدید آورد، ولی این موج بسان موج دریا، امواجی را به دنبال آورد و هر لحظه بوسع خود افزود، و تحرك و جنبش خود را گسترده‌تر ساخت، و مرك و شهادت وی در سرزمین کوفه، نه تنها از قدرت و گسترش آن نکاست، بلکه آن را قوی‌تر و نیرومندتر ساخت، و هرچه زمان پیش‌رفت، واقفای تازه‌ای را گشود، موج شخصیت وی همگام با زمان پیش‌رفت و اثر آن در هر دوره عظیم‌تر و جهانی‌تر گردید، و همه سواحل اجتماع انسانی را فراگرفت.

گویی اشعه وجود او برای نفوذ در ابعاد زمان، و روشن ساختن افقهای تازه، چیزی را برای خود مانع و راداع نمی‌شناسد و همه نوع حجاب زمان را در دیده و پس از چهارده قرن راه زندگی را برای

اگر این افراد نبودند تمدنی وجود نداشت، نه علم و دانش، نه انقلاب و تحولی، و نه مبارزه و جهادی. برای چنین افراد، فناء و نابودی مفهوم ندارد و همواره اشعه حیات بخش وجود آنها، بسان خورشید بر تارک اعصار می‌درخشد و روشنگر، راه سعادت و پیروزیها برای ملل جهان می‌باشد.

در میان این گروه، دسته‌خاصی بیش از طبقات دیگر، مورد عشق و علاقه مردم می‌باشند، و پیوند آنها با ابدیت بیش از دیگران استوار است، این گروه همان مریدان آسمانی، و آموزگاران و پیشوایان پاک الهی هستند که با مجاهدتهای بی‌گیر، و جانبازیهای خستگی‌ناپذیر خود، درهای سعادت را به روی توده‌ها گشوده و با عوامل فقر و بدبختی و نادانی و وحشیت نبرد کرده‌اند و سرانجام تمدن انسانی را پی‌ریزی نموده، و جامعه انسانی را از سقوط باز داشته‌اند.

بزرگ پیشوای جهان اسلام، امیر مؤمنان علی (ع) از چهره‌های بسیار درخشان و برجسته این گروه است، که نظیر او در تاریخ بشر، بسیار کم است و بحق می‌توان او را رهبر بزرگ انسانها، و نمونه عالی انسان کامل خواند.

علی (ع) از نظر عقیده و ایمان، خلوص و پاکی، تقوی و پرهیزگاری، علم و دانش، سماحت و بخشش، شهامت و شجاعت، توانائی روحی و جسمی، عفو و مهربانی، عدالت و دادگری، عشق و علاقه به معنویت، و سایر ارزشهای انسانی، در درجه‌ای قرار گرفته است که ابعاد شخصیت او را نمی‌توان با مقیاس‌های عادی تجدید و اندازه‌گیری

ساخت سپس برخلاف مکتب استاد خود که يك فرد الهی بود، به انکار مقدمات و جهان ماوراء طبیعت برخاست و تا لحظه مرگ از مکتب ما دیگری پیروی نمود .

با اصراری که در انکار توحید داشت و دلائل واضح و روشن وجود صانع را نادیده می گرفت ، ولی در برابر شخصیت علی (ع) سر تعظیم فرود آورده و عظمت پیشوای موحدان را پس از چهارده قرن از بلای تاریخ و آثار فکری و عملی اولمس می نمود .

وی در این سخن پیشگام نیست بلکه پیش از وی خلیفه دوم سخنی همانند او را گفته است هنگامی که امیر مؤمنان گره از مشکلات علمی و اجتماعی خلیفه می گشود، وی بی اختیار می گفت: **عقمت النساءان یلدن مثل علی بن ابی طالب (۱)** :

« زنان دگر شخصیتی مانند علی نریند »

يك چنین داوری درباره علی از خصایص ایسن دونفر نیست بلکه هر فردی با مکتب امام آشنائی داشته باشد، بی اختیار شفته او گردیده و آرزو میکند که ای کاش ، که روزگار در دوره ای جوانمردی مانند علی به اجتماع تحویل میداد ، تا آنجا که نویسنده معروف لبنانی « جورج جر داق » نویسنده کتاب « صوت العدالة الانسانیة » چنین می نویسد :

ماذا عليك يادنيا لو حشدت قواك ، فاعطيت في كل زمن علياً بعقله و قلبه و

انسانها روشن می سازد .

اگر مرور زمان ، برای شخصیت های معمولی ، وسیله فراموشی و حجاب و پوششی از رنگ و غبار برای شخصیت آنها به شمار می رود ولی درباره شخصیت هایی مانند علی (ع) درست نتیجه معکوس است تا آنجا که مرور زمان وجود آنها را نمایانتر و صیقلی ترمی سازد، و آیندگان در پرتو تکامل فکری خود به عمق شخصیت آنها بهتر می توانند پی ببرند و خدمات و تعالیم آسمانی آنها را بهتر می توانند ارزیابی نمایند .

چه شخصیتی بالاتر از این که پس از چهارده قرن يك فرد مادی که پیوند خود را با تمام مذاهب جهان ، گسسته است و جز ماده و انرژی چیزی را نمی پذیرد درباره او چنین می گوید .

**الامام علی بن ابی طالب عظیم العظماة
نسخة مفردة لم ير لها الشرق ولا الغرب
صورة طبق الاصل ؛ لا قديمها ولا حديثها :**

: « امام و پیشوای انسانها علی بن ابی طالب ، بزرگ بزرگان ، و یگانه نسخه ایست که با اصل خود (پیامبر عالیقدر اسلام) مطابق است و هرگز شرق و غرب ، نسخه ای مطابق او، در گذشته و حال ندیده است .

این گفتار « شبلی شمیمیل » مادی است که شاگرد برجسته مکتب « داروین » بوده و نخستین کسی است که نظریه تحول انواع را در شرق منتشر

داشته‌اند .

عظمت پرورش یافتگان مکتبش که گوشه‌ای از عظمت استاد است ، روشنگر مقام بزرگ انسانی علی (ع) می‌باشد .

بخشهای زندگانی علی (ع)

باتوجه به اینکه امیر مؤمنان ۱۰ سال پیش از بعثت پیامبر اسلام (ص) دیده به جهان گشوده‌است و در تمام حوادث تاریخ اسلام ، پشت‌سر پیامبر اسلام (ص) قرارداشت ، و پس از درگذشت وی ، سی سال تمام نیز زندگی نموده است می‌توان مجموع زندگی شصت‌وسه ساله وی را به پنج بخش زیرقسمت نمود :

- ۱ - زندگی علی (ع) پیش از بعثت
- ۲ - زندگی علی (ع) پس از بعثت و پیش از مهاجرت پیامبر به مدینه .
- ۳ - زندگی علی (ع) در مدینه پس از هجرت و قبل از درگذشت پیامبر اسلام
- ۴ - زندگی علی (ع) پس از رحلت پیامبر اسلام و قبل از دوران زمامداری
- ۵ - زندگی علی (ع) در دوران زمامداری پنج ساله ، از میان این فرازها بخش پنجم از حساسترین و آموزنده ترین فرازهای زندگانی او است و هدف این سلسله مقالات بیان نقاط حساس و آموزنده از زندگانی علی (ع) در دوران زمامداری او می‌باشد ولی برای اینکه خوانندگان گرامی با مجموع زندگانی این رهبر عالیقدر آشنا تر شوند پیرامون چهار بخش نخستین ، به طور فشرده به بحث و بررسی می‌پردازیم .

لسانه و ذی فکاره (۱)

چه می‌شدای روزگار قدرتها و نیروهای خود را بسیج می‌کردی و در هر دوره‌ای انسانی مانند علی از نظر عقل و خرد ، روح و روان سخن و بیان ، قدرت و شجاعت به جامعه بشری تحویل می‌دادی ؟

* * *

بهترین راه برای شناسائی علی

بهترین راه برای شناسائی علی (ع) علاوه بر تجزیه و تحلیل فضائل انسانی و سجایای اخلاقی وی ، همان بررسی مکتب انسانی که همچون دریای وسیع و گسترده ایست کسه کرانه های آن ناپیدا است ، گفتگو درباره مکتب علی بدون ورود در آن ، شاید برای برخی ، مبالغه آمیز جلوه کند ، اما هنگام ورود در آن ، انسان لمس می‌کند که مطلب بیش از آن است که شنیده و یا تصور کرده است مکتبی که تمام ارزشهای انسانی در پرتو یک روح ملکوتی ، با دقت فراوان بررسی شده و هیچ چیز در آن فروگذار نشده است تمام نیازمندیهای زندگی مادی و احتیاجات معنوی ، با حدود و ضوابط مشخص و لازم ، در آن پیش‌بینی گردیده است که شرح آن را در بررسیهای آینده خواهید خواند .

راه دیگر برای کاوش روح وسیع و بلند او ، مطالعه و بررسی حالات شاگردان او است همان ها که سالیان درازی با لحظات کوتاهی در آن مکتب آموزش و پرورش یافته ، و انسانهای نمونه و کسم نظیر شده‌اند و در قرون تاریک به شدیدترین مبارزات برضد جهل و بیادگری دست زده‌اند و با اهریمنان اجتماع انسانی بی‌کاری بی‌امان و بی‌گیر